

RECENZIE INTRODUCERE ÎN ECOLOGIE

Gheorghe MUSTAȚĂ

Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Facultatea de Biologie; gmustata@uaic.ro

În Editura Phoenix a apărut, în 2006, primul volum al **Tratatului de Ecologie** elaborat de distinsul ecolog, academicianul Ion Dediu, **Introducere în Ecologie**.

Conceput ca un tratat de mare anvergură, care va cuprinde patru părți bine distincte, alături de acest prim volum și anume: **Ecologia populațiilor, Ecologia sistemică, Biosfera și Noosfera, Ecologia teoretică** și “*un studiu monografic de sinteză la zi*”. Intenția autorului este impresionantă. Începutul pare să probeze împlinirea acestui vis.

Volumul “**Introducere în Ecologie**” este structurat pe patru capitole bine conturate și acoperite integral și magistral. Volumul începe cu **Geneza, istoria și evoluția ecologiei: o analiză prolegomenică și paradigmatică**. Deși actul de naștere al Ecologiei este 1866, când titanul de la Jena, Ernst Haeckel a pus bazele unei noi ramuri a Biologiei, Ecologia, în monumentală sa operă **Morfologia generală a organismelor**, conceptele caracteristice acestei științe circulau în gândirea biologică și filosofică cu mult mai înainte. Prezentarea făcută de autor în acest sens este edificatoare și merită toată atenția.

Capitolul al II-lea este consacrat definirii și prezentării Ecologiei ca știință. Ecolog de mare prestigiu, academicianul Ion Dediu a luminat fiecare dintre fațetele acestei complexe științe de sinteză care este **Ecologia**. În acest capitol pun în discuție conceptele și principiile fundamentale ale Ecologiei. Se prezintă “alfabetul” ecologiei. Nu poți să-ți formezi o gândire ecologică fără a înțelege cu adevărat ce înseamnă organizarea materiei în sisteme în Univers, fără a surprinde că sistemele materiale în general și cele biologice în special prezintă anumite caracteristici și că se supun anumitor legi. Măiestria didactică a autorului i-a permis să esențializeze toate aceste aspecte și să faciliteze cititorului înțelegerea lor.

În ultimul capitol **Ecologia factorială, sau autecologia** se prezintă sfera și conținutul autecologiei ca parte integrantă a **Ecologiei**. Autecologia și sinecologia reprezintă cele două ramuri ale ecologiei, care au prins contur încă din 1910, la cel de al III-lea Congres Internațional al Botaniștilor, pornind de la concepția marilor ecologi C. Schröter și O. Kirchner. “*Autecologia sau ecologia factorială reprezintă o ramură a ecologiei generale care se ocupă cu studiul raporturilor individului cu mediul sau înconjurător*”, precizează autorul, în timp ce sinecologia abordează studiul populațiilor în raport cu mediul abiotic și biotic.

Noțiunea de mediu, sau de mediu înconjurător nu este nouă “*este veche de când există gândirea umană*”, afirmă autorul, însă ea a început să prindă un contur bine definit nu atât după ce Ernst Haeckel a pus bazele Ecologiei ca știință, cât după ce J. von Uexkul, în lucrarea sa *Teoretische Biologie* (1928) definește mediul (Umgebung) ca fiind “*Lumea externă care înconjoară ființele vii în măsura în care ea este percepută de către organele de simț și de locomoție ale animalelor și tot ea le impune pe acestea să manifeste anumite acțiuni comportamentale*”.

Domnul academician pune în discuție și noțiunea de Umwelt introdusă tot de J. von Uexkul pentru a defini mediul eficient pe care ni-l apropiem cunoașterii și în mijlocul căruia ne desfășurăm existența.

Sunt prezentate legile ecologice și se insistă asupra adaptării organismelor la mediu. Se dezvoltă conceptele de adaptare, de forma biotică, de ecotip, convergență și de ecopreferendum. Conceptul de ecopreferendum circulă mai puțin în ecologia teoretică. Apreciem faptul că autorul a insistat în prezentarea acestui concept și recomandă folosirea sa corectă. Autorul precizează că: *“Raspândirea speciilor în natură depinde de caracterul dependenței organismelor de proprietățile mediului înconjurător. Pentru caracterizarea acestei dependențe se folosește noțiunea de ecopreferendum (oikos – casă, cămin, mediu și praeferre – a prefera)”* (pag. 212). Se vorbește de fotopreferendum, termopreferendum și higropreferendum și se explică și tehnica formării noțiunilor. Se dezvoltă conceptul de termopreferendum punându-se accentul pe aspectele ecobiofizice și etologice.

Am insistat asupra acestor aspecte pentru a ilustra modul în care autorul analizează principiile și conceptele ecologice pe care le pune în discuție.

Ca o invitație la urmărirea și a celorlalte volume programate să apară în cadrul acestui mare **Tratat de Ecologie** autorul arată că: *“Ecologii contemporani au ajuns la concluzia că individul, obiectul de bază al autecologiei, unitatea elementară fundamentală a materiei vii nu poate exista decât integrat într-un anumit sistem de indivizi numit populație. Tot așa cum nici populația nu poate fi concepută în afara indivizilor. Anume în acest context regula este evidentă: indivizii fiecărei specii nu pot exista izolați unii de alții, ci numai fiind integrați într-o anumită comunitate (În loc de încheiere, pag. 289)”*. Invitația este de a urmări și celelalte volume deoarece Ecologia este o știință complexă de sinteză și nu poate fi înțeleasă decât în întregul său.

Personal am rămas plăcut impresionat de sursa informațională pe care autorul a parcurs-o și pe care ne-o recomandă în lista bibliografică și de maniera în care și-a propus și a reușit în mod magistral să ne introducă în înțelegerea Ecologiei ca știință.

Citind această carte nu vă veți iniția doar în tainele Ecologiei, ci vă veți întâlni cu un autor care este un reputat ecolog, recunoscut pe plan mondial și care a fost Ministru al Mediului în Republica Moldova, funcție pe care a onorat-o în mod magistral. Numai un om dotat cu har de la Dumnezeu poate îmbina în mod armonios și strălucit teoria cu practica, așa cum a reușit domnul academician, prof.dr. Ion Dediu.